

مسجد

یکی از مکان‌های **مقدس** اسلامی، گرویدن به **آیین آسمانی** حضرت مجد صلی الله علیه و آله را گویند که یکی از **ادیان توحیدی** و **ابراهیمی** است و از جامعیت خاصی نسبت به دیگر **ادیان** برخوردار است، مسجد است.

فهرست مندرجات

- ۱ - معنای لغوی مسجد
- ۲ - معنای اصطلاحی مسجد
- ۲.۱ - محل سجده در ادیان
- ۳ - واژه مسجد در قرآن
- ۴ - نقش مسجد در جامعه اسلامی
- ۵ - اقسام مساجد
- ۶ - جایگاه مسجد در صدر اسلام
- ۷ - نخستین مسجد روی زمین
- ۸ - نخستین مساجد در اسلام
- ۸.۱ - علاقه به ساخت مساجد در صدر اسلام
- ۹ - پانویس
- ۱۰ - منبع

معنای لغوی مسجد

مسجد، به معنای محل **سجده**، برگرفته از **سجودنهادن** **پیشانی** بر زمین را **سجود** گویند به معنای به **خاک‌خاک**، به مواد ناپوسته پوشاننده قسمت‌های زیادی از زمین گفته می‌شود که از **احکام** آن در **بابهای طهارت، صلات، و اطعمه و اشربه** سخن گفته‌اند **افتادن و خضوع** **خضوع** از **فضایل اخلاقی** است و **کرنش** کردن است.

معنای اصطلاحی مسجد

در اصطلاح اصطلاح **نقل لفظ** از **معنی لغوی** به معنی دیگر را گویند، مسجد به محلی **اطلاق** **صدر کلام** از **گوبنده** بدون **قید** یا **شرطی** را اطلاق گویند می‌شود که جایگاه **عبادت** **واژه «عبادت»** در اصل به نظر بسیاری از **واژه شناسان** به معنی «**خضوع**» و **خضوع** **خضوع** از **فضایل اخلاقی** است در برابر **حق** در سه معنا استعمال شده است **تعالی** است. کاربرد **واژه** **مسجد** یکی در مورد، **چهاردیواری** خاصی است که برای **عبادت** ساخته می‌شود و دیگر این‌که بر اساس **روایت رسول خدا** (صلی الله علیه وآله) **مسجد** بر سراسر **زمین** **زمین** جایی است که همه **موجودات زنده** روی آن زندگی می‌کنند **اطلاق** می‌گردد. چرا که همه سطح کره خاکی می‌تواند **سجده‌گاه** **انسان** **انسان** اصلش از «**انسیان**» است، زیرا لغت **شناسان** عربی، **مصغر** آن را «**انسیان**» دانسته اند **مسلمان** **مسلمان** کسی است که به **دین اسلام** باور دارد باشد. این **دومین** کاربرد که **اطلاق** **صدر کلام** از **گوبنده** بدون **قید** یا **شرطی** را اطلاق گویند **عام لفظ** شامل تمام **مصادیق** **مدخول** آن را عام می‌گویند

مسجد است، از اختصاصات **امت** اسلامی است.

← محل سجده در ادیان

سایر

ادیان

، تنها در اماکن خاصی در برابر

خداوند

سجده

می‌کنند و

نماز یکی از اعمال و تکالیفی که از طرف **خداوند** بر **انسان واجب** شده است نماز می باشد

می‌خوانند؛ اما در

اسلام اسلام، گرویدن به **آیین آسمانی** حضرت محمد صلی الله علیه و آله را گویند که یکی از **ادیان توحیدی** و **ابراهیمی** است و از جامعیت خاصی نسبت به دیگر

ادیان برخوردار است

همه زمین **پاک** بوده و **سجده‌گاه** و مسجد است.

رسول «رسول» به معنای **فرستاده** و **پیامبر** و پیام‌آور است

خدا(صلی الله علیه وآله) پس از بیان **فضیلت**

مسجد الحرام مسجد الحرام و دوره‌های تاریخی توسعه آن پیروزی **اسلام** در **مکه** سبب شد تا خانه خدا و اطراف آن، از **لوث** وجود بتها پاک شود و فضای مکه را

اذان بلال، که شعار **توحید** بود، دربر گیرد

و

مسجد الاقصی

برای **ابوذر**، به وی فرمودند: «حَيْثُمَا أَدْرَكَتْ الصَّلَاةَ فَصَلِّ وَالْأَرْضَ لَكَ مَسْجِدٌ؛ هر کجا وقت نمازت رسید، همانجا نماز بخوان که زمین برای تو مسجد است.»

[۱] الحج و العمرة فی الكتاب و السنه، ص ۶۱ از بخاری، ۲/۱۲۶۰/۲۳۲۴۳.

واژه مسجد در قرآن

واژه مسجد در ۲۸ جای

قرآن قرآن، در اصل مصدر است و به کتابی که بر **پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله وسلم)** اختصاص پیدا کرده است گفته می‌شود

به کار رفته و در بیشتر موارد، اشاره به مسجد الحرام است. مسجد الحرام همان محیط اطراف خانه **کعبه** می‌باشد که سجده‌گاه بوده است.

نقش مسجد در جامعه اسلامی

مهمترین نقش مسجد، مرکزیت بخشی به

عبادت واژه «عبادت» در اصل به نظر بسیاری از واژه شناسان به معنی «**خضوع**»

مسلمانان **مسلمان** کسی است که به دین **اسلام** باور دارد

در زمینی **پاک** و **مطهر** و تعریف شده برای

خداوند

است.

محیطی که

انسان انسان اصلش از «اُنسیان» است، زیرا لغت شناسان عربی، مصعّر آن را «اُنسیان» دانسته اند

ناپاک نباید وارد آن شود و فضا و زمینش بایستی از هر گونه پلیدی **مصون** باشد. مسجد، علاوه بر مرکزیت عبادی، مرکز

جماعت به گروهی از **مردم** جماعت گفته می‌شود و عنوان یاد شده به مناسبت در بارهای **صلوات**، **خمس**، **حج**، **احیاء موات**، **حدود** و **قصاص** به کار رفته است

نیز هست.

این جماعت، هم برای عبادت است و هم برای یک‌پارچگی **امت** و **تمسک** جمعی آنان به **حبل الله**.

اقسام مساجد

به طور کلی چهار نوع

مسجد یکی از مکان‌های **مقدس اسلامی**، مسجد است

برای یک

مسلمان **مسلمان** کسی است که به دین **اسلام** باور دارد

قابل تصور است:

۱. **مسجد محله**.

۲. مسجد مرکزی در **شهر** برای نمازگزاران **شهر** با عنوان

مسجد جامع

.

۳. **مصلاّی** برای مراسم **نماز عید** برای تمامی **مردم** یک منطقه.

۴.

مسجد الحرام مسجد الحرام و دوره‌های تاریخی توسعه آن پیروزی **اسلام** در **مکه** سبب شد تا خانه خدا و اطراف آن، از **لوث** وجود بتها پاک شود و فضای مکه را

اذان بلال، که شعار **توحید** بود، دربر گیرد

برای حضور همه مسلمانان.

جایگاه مسجد در صدر اسلام

مسجد یکی از مکان‌های **مقدس اسلامی**، مسجد است

در

عصر عصر در سه معنا به کار رفته‌است: فاصله زمانی بین زوال **خورشید** تا **غروب** آن؛ بخش پایانی **روز** و فشردن

آغازین

اسلام اسلام، گرویدن به **آیین آسمانی** حضرت محمد صلی الله علیه و آله را گویند که یکی از **ادیان توحیدی** و **ابراهیمی** است و از جامعیت خاصی نسبت به دیگر

ادیان برخوردار است

، افزون بر

عبادت واژه «عبادت» در اصل به نظر بسیاری از واژه شناسان به معنی «**خضوع**»

، مرکزی برای اداره

حکومت حکومت چهار معنی دارد: ۱

نیز بود.

پس از آن، به عنوان مدرسه نیز مورد استفاده قرار گرفت. بعدها وقتی **دارالحکومه** و **مدرسه** ساختند، مسجد به عبادت اختصاص داده شد؛ گرچه گه‌گاه از آن به عنوان مدرسه نیز استفاده می‌شده است. در واقع، مسجد تکیه‌گاه تمامی مسلمانان در انکال به خدای **واحد قهار** و **سمبل قداست**، **پاکی**، **تقوا** و **پرهیز** از **گناه** را تقوا گویند و از آن به مناسبت در باب‌های **اجتهاد** و **تقلید**، **صلاة** و **جهاد** سخن رفته است و **وحدت**==معنای لغوی اتحاد==**اتحاد** به معنای یکتایی و یگانگی است خلیل بن احمد فراهیدی، ترتیب العین، ج ۱، ص ۱۴۲، تصحیح موسسه نشر اسلامی انتشارات نشر اسلامی، سال چاپ ۱۴۱۴هـ.ق، نوبت چاپ: اول، ص ۱۴۲ **جامعه اسلامی** است.

نخستین مسجد روی زمین

نخستین خانه‌ای که برای مردم ساخته شد تا در آن به **عبادت** و **واژه «عبادت»** در اصل به نظر بسیاری از واژه شناسان به معنی «**خضوع**» خدا بپردازند، **بیت الله الحرام** است. بنابراین، باید **مسجد الحرام** و **کعبه** را قدیمی‌ترین محل عبادت دانست. **قرآن** قرآن، در اصل مصدر است و به کتابی که بر **پیامبر اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم)** اختصاص پیدا کرده است گفته می‌شود علاوه بر مسجد الحرام از **مسجد الاقصی** نیز یاد کرده است. این‌ها مساجدی است که پیش از **اسلام** اسلام، گرویدن به **آیین آسمانی** حضرت **مجد صلی الله علیه و آله** را گویند که یکی از **ادیان توحیدی** و **ابراهیمی** است و از جامعیت خاصی نسبت به دیگر **ادیان** برخوردار است نیز وجود داشت. به‌علاوه، **اهل کتاب** مقصود از اهل کتاب، پیروان **مذاهب** و **ادیانی** می‌باشند که **پیامبر** آنان دارای **کتابی** بوده است که از سوی **خداوند** برای هدایت انسان‌ها به او **وحی** شده باشد از آن در بسیاری از **باب‌های فقهی** مانند **طهارت**، **صلوات**، **جهاد**، **نکاح** و **صید** و **ذباحه**، از جهات مختلف بحث شده است نیز مراکز عبادت خاص خود را داشته‌اند.

نخستین مساجد در اسلام

در واقع، نخستین مسجدی که در **اسلام** اسلام، گرویدن به **آیین آسمانی** حضرت **مجد صلی الله علیه و آله** را گویند که یکی از **ادیان توحیدی** و **ابراهیمی** است و از جامعیت خاصی نسبت به دیگر **ادیان** برخوردار است بر پایه **تقوا** و **پرهیز** از **گناه** را تقوا گویند و از آن به مناسبت در باب‌های **اجتهاد** و **تقلید**، **صلاة** و **جهاد** سخن رفته است ساخته شد، **مسجد قیام** مسجد قبا اولین **مسجیدی** است که توسط **پیامبر** (صلی الله علیه و آله) بنا گردید، و در جنوب **مدینه** واقع شده است بود که در **سال** سال به سال قمری و شمسی تقسیم می‌شود و **سال شرعی** که **احکام** مرتبط با زمان بر اساس آن تنظیم شده، **سال قمری** است که دوازده ماه می‌باشد نخست هجری، بلافاصله پس از **هجرت** هجرت_ که از آن به مهاجرت نیز تعبیر شده_ به معنای جدایی است **رسول خدا** (صلی الله علیه و آله) به **یثرب** و وارد شدن ایشان به محله **قبا** ساخته شد. و گفتنی است نخستین کسی که مسجد ساخت، **عمار یاسر عمار**، صحابی **رسول خدا (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم)** و **حضرت علی (علیه‌السلام)** بود بود که در **تأسیس** مسجد قبا نقش اول را داشت. پس از آن، **مسجد النبی شریف** ترین و والاترین **مسجد**، پس از **مسجد الحرام**، مسجد **پیامبر خدا** در **مدینه** منوره است که جامع مدینه نیز گویند در **یثرب** یا **مدینه النبی** (صلی الله علیه و آله) ساخته شد.

← علاقه به ساخت مساجد در صدر اسلام

به دنبال آن، هریک از طوایف **عرب** لفظ اعراب در موارد متعددی در **قرآن** بیان شده است و **معارفی** را در ذیل آن آمده است در ناحیه خود مسجیدی ساختند. آنان از رسول خدا(صلی الله علیه و آله) می‌خواستند تا در نقطه‌ای که برای مسجد انتخاب کرده بودند، نمازیکی از اعمال و تکالیفی که از طرف **خداوند** بر **انسان** واجب شده است نماز می باشد بگردد. سپس محل نماز رسول خدا(صلی الله علیه و آله) را به عنوان مسجد محله خود بنا می‌کردند. حتی اگر در آغاز قصد **ساختن مسجد** نداشتند، محل نماز رسول خدا(صلی الله علیه و آله) را به عنوان مسجد و **نماز خانه** انتخاب می‌کردند. **ابن شیبّه** فهرستی از مساجدی که رسول خدا(صلی الله علیه و آله) در آنها نمازیکی از اعمال و تکالیفی که از طرف **خداوند** بر **انسان** واجب شده است نماز می باشد خوانده به دست داده است. [۲] تاریخ المدینة المنورة، ج ۱، ص ۷۹۵۷.

پانویس

۱. ↑ الحج و العمرة فی الكتاب و السنة، ص ۶۱ از بخاری، ۳/۱۲۶۰/۳۳۴۳.

۲. ↑ تاریخ المدینة المنورة، ج ۱، ص ۷۹۵۷.

آثار اسلامی مکہ و مدینہ، ص ۱۹۹، رسول جعفریان.